

MOMO EN DE TIJDSPAARDERS

Michael Ende

MOMO en de tijdspvaarders

Lemniscaat Rotterdam

Zestiende druk, 2016

Nederlandse vertaling: Robert Jan van Asch

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v., Rotterdam, 1975

ISBN 978 90 6069 420 6

Copyright © 1973 K. Thienemans Verlag, Stuttgart

Oorspronkelijke titel: *Momo*

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux, waardoor onnodig milieuverontreinigend transport is vermeden.

Inhoud

EERSTE DEEL: MOMO EN HAAR VRIENDEN

1	Een grote stad en een klein meisje	8
2	Een ongewone eigenschap en een heel gewone ruzie	16
3	Een gespeelde storm en een echt onweer	25
4	Een zwijgzame oude en een spraakzame jonge man	37
5	Verhalen voor velen en verhalen voor één	46

TWEEDE DEEL: DE GRIJZE HEREN

6	Een foute berekening die toch klopt	60
7	Momo zoekt haar vrienden en krijgt een vijand op bezoek	77
8	Een massa dromen en een paar bezwaren	102
9	Een goede vergadering die niet plaatsvindt, en een kwelijke vergadering die wel plaatsvindt	113
10	Een wilde achtervolging en een rustige vlucht	123
11	Als boosdoeners van een nederlaag nog het beste maken	136
12	Momo gaat dáárheen, waar de tijd vandaan komt	144

DERDE DEEL: DE TIJDBLOEMEN

13	Ginds een dag en hier een jaar	168
14	Te veel te eten en te weinig antwoorden	189
15	Gevonden en verloren	198
16	De nood loopt hoog	208
17	Grote angst en nog grotere moed	217
18	Als je vooruitziet zonder om te kijken	227
19	De belegerden moeten een besluit nemen	234
20	De achtervolging van de achtervolgers	244
21	Het einde en een nieuw begin	253

Eerste deel

MOMO EN HAAR VRIENDEN

I Een grote stad en een klein meisje

Lang, lang geleden, toen de mensen nog heel andere talen spraken, waren er in de warme landen al grote en prachtige steden. De paleizen van koningen en keizers stonden er in hun volle glorie, er waren brede wegen, nauwe straten en bochtige steegjes. Schitterende tempels met gouden en marmeren beelden stonden er, men vond er kleurrijke markten waar koopwaar uit alle windstreken werd aangeboden en grote, mooie pleinen waar de mensen samenkwamen om nieuwtjes te bespreken en om redevoeringen te houden of aan te horen. En niet te vergeten: de grote theaters.

Ze leken op een hedendaags circus, alleen waren ze helemaal uit steenblokken opgebouwd. De rijen zitplaatsen voor de toeschouwers lagen als een trap boven elkaar in een geweldige trechter. Van boven gezien waren veel van deze bouwwerken rond, andere waren meer ovaal en weer andere vormden een wijde halve cirkel. Men noemde ze amfitheaters.

Je had er, die zo groot waren als een voetbalstadion, en kleinere, waarin maar een paar honderd toeschouwers konden. Sommige waren prachtig uitgedost met pilaren en beelden, andere waren eenvoudig en zonder versiering. Daken hadden deze amfitheaters niet, alles speelde zich af in de open lucht. Daarom werden in de rijkversierde theaters gouddoorweven kleden boven de zitplaatsen gespannen om het publiek tegen de hitte van de zon en tegen plotselinge regenbuien te beschermen. In de eenvoudige theaters werden matten van riet en stro voor hetzelfde doel gebruikt. In één woord: de theaters zagen eruit, naar gelang de mensen konden betalen. Maar ze moesten en zouden er allemaal één hebben, want ze waren dol op toekijken en luisteren.

Wat er zich op het toneel afspeelde was zo aangrijpend of lach-

wekkend, dat ze het gevoel kregen, alsof dat toneelspel op een geheimzinnige manier echter was, dan hun eigen alledaagse leven. En ze hielden ervan, naar deze andere werkelijkheid te luisteren.

Duizenden jaren zijn sindsdien voorbijgegaan. De grote steden van toen zijn vervallen, de tempels en paleizen zijn ingestort. Wind en regen, koude en warmte hebben de stenen afgeslepen en uitgehold, en ook van de grote theaters staan alleen nog ruïnes overeind. In de gescheurde muren zingen nu de krekels hun eentonig lied, dat klinkt alsof de aarde in haar slaap ademhaalt. Maar enkele van deze oude, grote steden, zijn grote steden gebleven tot op de dag van vandaag. Natuurlijk is het stadsleven veranderd. De mensen rijden in auto's en trams, hebben telefoon en elektrisch licht. Maar hier en daar tussen de nieuwe gebouwen staan nog een paar pilaren, een poort, een stuk muur en soms een amfitheater uit die lang vervlogen dagen. In zo'n stad nu, gebeurde het verhaal van Momo.

Even buiten, aan de zuidelijke rand van deze grote stad, daar waar de eerste akkers beginnen en de huizen en hutten steeds armoediger worden, ligt verborgen in een klein pijnbomenbos, de ruïne van een amfitheatertje. Het was ook vroeger niet één van de mooiste, het was toen al om zo te zeggen, een theater voor arme mensen. In onze dagen, dus op het moment dat het verhaal van Momo begint, was de ruïne bijna helemaal vergeten. Alleen een paar professoren in de oudheidkunde wisten van haar bestaan af, maar zij keken er niet meer naar om, omdat er niets meer te onderzoeken viel. Als bezienswaardigheid was ze niet te vergelijken met de andere, die in de grote stad lagen. Zo nu en dan raakten er per ongeluk een paar toeristen verdwaald, klonnen over de met gras begroeide zitplaatsen rond, maakten lawaai, knipten een foto als herinnering en vertrokken weer. Dan keerde de stilte terug in de ronde, stenen ruimte en de kre-

kels zetten het volgend couplet van hun eindeloos lied in, dat zich overigens in niets van de vorige onderscheidde. Eigenlijk kenden alleen de mensen uit de naaste omgeving het vreemde ronde bouwwerk. Ze lieten er hun geiten grazen, de kinderen gebruikten het ronde plein in het midden om te ballen en soms ontmoetten de verliefde paartjes elkaar daar 's avonds.

Maar op een dag deed het verhaal de ronde, dat sinds kort iemand in de ruïne woonde. Men zei dat het een kind was, vermoedelijk een klein meisje. Zo precies kon men het niet zeggen, omdat het een beetje merkwaardig gekleed was. Het heette Momo of iets dergelijks.

Momo zag er inderdaad een beetje eigenaardig uit en dat kon mensen, die grote waarde aan orde en netheid hechten, misschien wat afschrikken. Ze was klein en tamelijk mager, zodat men met de beste wil van de wereld niet zien kon, of ze pas acht of al twaalf jaar oud was. Ze had een wilde, pikzwarte krulleskop, die eruit zag, of hij nog nooit met een kam of een schaar in aanraking was gekomen. Ze had heel mooie, grote ogen die ook pikzwart waren, net als haar voeten, want ze liep bijna altijd blootsvoets. Alleen in de winter droeg ze soms schoenen, maar het waren twee verschillende die niet bij elkaar pasten en haar bovendien veel te groot waren.

Dat kwam, omdat Momo nu eenmaal niets anders bezat, dan wat ze ergens vond of toegestopt kreeg. Haar rok was gemaakt van allerlei aan elkaar genaaide kleurige lappen en reikte haar tot de enkels. Daaroverheen droeg ze een oude en veel te grote herenjas, waarvan de mouwen bij de polsen omgeslagen waren. Afknippen wilde Momo ze niet, omdat ze er uit voorzorg aan dacht, dat ze nog zou groeien. En wie wist, of ze ooit nog weer zo'n mooie en handige jas met zoveel zakken zou vinden.

Onder het met gras begroeide toneel van de theaterruïne lagen een paar half ingestorte kamertjes, waar men via een gat in de buitenmuur in kon komen. Hier had Momo zich huiselijk ingericht.

Op een middag kwamen een paar mannen en vrouwen uit de buurt naar haar toe en probeerden haar uit te horen. Momo stond tegenover hen en keek hen angstig aan, omdat ze bang was dat de mensen haar zouden wegjagen.

Maar ze merkte al gauw, dat het vriendelijke mensen waren. Ze waren zelf arm en ze kenden het leven.

‘Zo,’ zei een van de mannen, ‘je hebt het hier wel naar je zin geloof ik?’

‘Ja,’ antwoordde Momo.

‘En je wilt hier blijven?’

‘Ja, graag.’

‘Maar word je dan nergens verwacht?’

‘Nee.’

‘Ik bedoel, moet je dan niet meer terug naar huis?’

‘Ik ben hier toch thuis,’ verzekerde Momo vlug.

‘Waar kom je dan vandaan, kind?’

Momo maakte met haar hand een vage beweging, die ergens ver weg betekende.

‘Wie zijn dan je ouders?’ vroeg de man verder.

Het kind keek hem en de andere mensen radeloos aan en haalde haar schouders even op. De mensen keken elkaar aan en zuchtten.

‘Je hoeft niet bang te zijn,’ ging de man verder. ‘We zullen je niet weggagen. We willen je helpen.’

Momo knikte zwijgend, maar nog niet helemaal overtuigd.

‘Je zegt dat je Momo heet, is het niet?’

‘Ja.’

‘Dat is een leuke naam, maar ik heb hem nog nooit eerder gehoord. Wie heeft jou die naam gegeven?’

‘Ik,’ zei Momo.

‘Je hebt jezelf zo genoemd?’

‘Ja.’

‘Wanneer ben je dan geboren?’

Momo dacht na en tenslotte zei ze: ‘Zover ik me herinneren kan, was ik er altijd al.’

‘Heb je dan geen tante, geen oom, geen grootmoeder, helemaal geen familie, waar je heen kan?’

Momo bleef de man aankijken en zweeg een poosje. Toen mompelde ze: ‘Ik ben hier thuis.’

‘Nou ja,’ meende de man, ‘maar je bent toch een kind – hoe oud ben je eigenlijk?’

‘Honderd,’ zei Momo aarzelend.

De mensen lachten, omdat ze dachten dat het een grap was.

‘Nou, zonder gekheid, hoe oud ben je?’

‘Honderdtwee,’ antwoordde Momo nog wat weifelender.

Het duurde een poosje, voor de mensen begrepen dat het kind maar een paar telwoorden kende, die het ergens opgevangen had, maar waarbij ze zich niets kon voorstellen, omdat niemand haar tellen geleerd had.

‘Luister,’ zei de man, nadat hij met de anderen overlegd had, ‘vind je het goed, wanneer wij de politie zeggen, dat je hier bent? Dan kom je in een tehuis, waar je eten krijgt en een bed hebt en waar je rekenen en lezen en schrijven en nog veel meer kunt leren. Nou, wat denk je ervan?’

Momo keek hem geschrokken aan.

‘Nee,’ mompelde ze, ‘daar wil ik niet heen. Daar ben ik al eens geweest. Daar waren ook andere kinderen. Er zaten tralies voor de ramen. Iedere dag kregen we slaag – zomaar, zonder reden. Toen ben ik ’s nachts over de muur geklommen en weggelopen. Daar wil ik niet meer heen.’

‘Dat kan ik begrijpen,’ zei een oude man en knikte. En de andere mensen konden het zich ook voorstellen en ze knikten ook.

‘Goed dan,’ zei een vrouw, ‘maar je bent toch nog klein. Iemand moet toch voor jou zorgen.’

‘Ik,’ antwoordde Momo opgelucht.

‘Kun je dat dan?’ vroeg de vrouw.

Momo zweeg eventjes en zei toen zacht: ‘Ik heb niet zo veel nodig.’

Weer keken de mensen elkaar aan, zuchtten en knikten.

‘Weet je, Momo,’ begon de man weer die het eerst gesproken had, ‘wij vinden dat je misschien bij een van ons kunt komen wonen. Wij hebben zelf wel niet veel plaats en de meesten van ons hebben al een heleboel kinderen die allemaal te eten moeten hebben, maar heus, één meer of minder dat maakt dan ook niets meer uit. Nou, wat vind je ervan?’

‘Dank u,’ zei Momo en glimlachte voor de eerste keer, ‘dank u wel! Maar kunt u mij niet gewoon hier laten wonen?’

De mensen overlegden een hele tijd over en weer en tenslotte vonden ze het goed. Want hier, zo dachten ze, kon het kind tenslotte net zo goed wonen als bij een van hen en gezamenlijk zouden ze dan voor Momo zorgen, omdat het voor allen samen in elk geval gemakkelijker was dan voor één alleen.

Ze gingen meteen aan de slag. Eerst werd de half ingestorte stenen kamer waarin Momo huisde, eens opgeruimd en gerepareerd, zo goed en zo kwaad als het ging.

Een van hen, die metselaar was, bouwde zelfs een stenen fornuisje. Een roestige kachelpijp werd ook opgescharreld. Een oude meubelmaker spijkerde van een paar sinaasappelkistjes een tafeltje en twee stoelen in elkaar. En tenslotte brachten de vrouwen nog een afgedankt en met krullen versierd ijzeren bed, een matras, die maar een klein beetje gescheurd was, en twee dekens. Het stenen hol onder het toneel van de ruïne was omgetoverd tot een gezellig klein kamertje. De metselaar, die een artistieke aanleg had, schilderde tenslotte nog een vrolijk schilderij met bloemen op de muur. Zelfs de lijst en de spijker waaraan het schilderij hing, schilderde hij erbij.

En toen kwamen de kinderen van de mensen en brachten wat men aan eten missen kon; de één een stukje kaas, de ander een klein wittebrood, de derde wat fruit enzovoort. En omdat er heel veel kinderen waren, werd er deze avond zo’n massa eten bijeengebracht, dat ze samen in het amfitheater een echt feestje

konden vieren ter ere van Momo's komst. Het was zo'n vrolijk feest als alleen arme mensen kunnen vieren.

Zo begon de vriendschap tussen de kleine Momo en de mensen uit de buurt.

2 Een ongewone eigenschap en een heel gewone ruzie

Van nu af aan ging het goed met de kleine Momo, dat vond ze zelf tenminste. Ze had nu altijd wel iets te eten, de ene keer meer, de andere keer minder, net hoe het uitkwam en wat de mensen missen konden. Ze had een dak boven haar hoofd, ze had een bed, en ze kon wanneer het koud werd een vuurtje stoken. En wat het belangrijkste was: ze had veel goede vrienden. Nu zou je kunnen denken dat Momo gewoonweg geboft had, dat ze zulke aardige mensen had leren kennen – en Momo zelf was daar vast van overtuigd. Maar ook de mensen werd het al gauw duidelijk, dat zij niet minder geluk gehad hadden. Ze hadden Momo nodig en ze verbaasden zich erover, dat ze zich vroeger zonder Momo gered hadden. En hoe langer het kleine meisje bij hen was, hoe minder ze haar missen konden. Ze werd zo onmisbaar, dat de mensen alleen nog maar bang waren dat Momo op een dag weer zou opstappen.

Zo kwam het, dat Momo erg veel bezoek kreeg. Je zag bijna altijd wel iemand bij haar zitten die iets met haar te bespreken had. En wie haar nodig had en niet kon komen, stuurde iemand om haar te halen. En wie nog niet door had dat hij naar haar toe moest, kreeg te horen: ‘Ga toch naar Momo!’

Deze zin werd langzamerhand een vaststaande uitdrukking onder de mensen uit de buurt. Zoals je zegt: ‘Het beste!’ of ‘Eet smakelijk!’ of ‘Wie zal het weten?’ zo zei men ook bij alle mogelijke gelegenheden: ‘Ga toch naar Momo!’

Maar waarom? Was Momo misschien zo ongelooflijk knap dat ze iedereen een goede raad kon geven? Vond ze altijd de juiste woorden wanneer iemand getroost moest worden? Kon ze wijs en rechtvaardig oordelen?

Nee, dat alles kon Momo net zo min als ieder ander kind. Kon Momo dan misschien iets dat de mensen opvrolijkte? Kon ze bij voorbeeld erg mooi zingen? Of kon ze een of ander instrument bespelen? Of kon ze – omdat ze toch in een soort circus woonde – misschien dansen of acrobatische toeren doen?

Nee, dat was het ook niet.

Kon ze misschien toveren? Kende ze de een of andere geheimzinnige spreuk, waarmee je alle zorgen en ellende kon wegjagen? Kon ze uit je hand lezen of op een andere manier de toekomst voorspellen?

Niets van dat alles.

Wat de kleine Momo beter kon dan wie ook, dat was: luisteren. Dat is toch niets bijzonders zul je nu misschien zeggen, luisteren kan toch iedereen.

Maar dat is heus een vergissing. Echt luisteren kunnen maar heel weinig mensen. En zoals Momo kon luisteren, was volkomen uniek. Momo kon zó luisteren, dat domme mensen ineens heel slimme ideeën kregen. En denk maar niet dat Momo iets zei of vroeg wat de ander op dat idee bracht, nee, ze zat alleen maar toe te luisteren met al haar aandacht en belangstelling. Daarbij keek zij de ander met haar grote, donkere ogen aan en degene die sprak voelde hoe hem opeens gedachten te binnen schoten, waarvan hij nooit had durven dromen dat hij ze in zich had.

Ze kon zo luisteren, dat wanhopige en besluiteloze mensen opeens precies wisten wat ze wilden. Of dat verlegen mensen plotseling vrijuit durfden praten. Of dat ongelukkige en bedroefde mensen vertrouwen kregen en blij werden. En wanneer iemand het gevoel had dat zijn leven volkomen mislukt en zinloos was, en hij zelf maar één van de velen, iemand waar het helemaal niet op aan komt en die net zo snel vervangen kan worden als een gebroken pot – en hij ging dat allemaal aan de kleine Momo vertellen, dan werd hem terwijl hij nog sprak, op een geheimzinnige manier duidelijk dat hij het helemaal mis

had; dat men hem precies zoals hij was, onder alle mensen maar één enkele keer tegenkwam en dat hij daarom op zijn bijzondere manier belangrijk was voor de wereld.

Zo kon Momo luisteren!

Op een dag kwamen twee mannen haar in het amfitheater opzoeken. Ze hadden de hoogste ruzie en wilden niet meer met elkaar praten, hoewel ze burens waren. De andere mensen hadden hen de raad gegeven naar Momo te gaan, want het ging toch niet aan dat burens als vijanden leefden. De beide mannen wilden eerst niet en hadden tenslotte tegen hun zin toegestemd. Nu zaten ze dan in het amfitheater, zwijgend en vijandig, ieder aan een kant van de stenen tribune en keken somber voor zich uit.

De ene was de metselaar, van hem was het fornuis en het mooie bloemenschilderij in Momo's 'huiskamer' afkomstig. Hij heette Nicola en was een sterke kerel met een zwarte puntsnor. De andere heette Nino. Hij was mager en zag er altijd een beetje moe uit. Nino beheerde een cafeetje aan de rand van de stad. Er zaten meestal maar een paar oude mannetjes die de hele avond over een glas wijn deden en herinneringen ophaalden. Ook Nino en z'n dikke vrouw behoorden tot Momo's vrienden en hadden haar vaak iets lekkers te eten gebracht. Toen Momo zag dat de twee kwaad op elkaar waren, wist ze niet naar wie ze het eerst toe moest gaan. Om geen van beiden te kwetsen, ging ze tenslotte op de rand van het stenen podium zitten, precies tussen hen in en keek de mannen beurtelings aan. Ze wachtte maar af wat er gebeuren zou. Heel wat dingen hebben hun tijd nodig – en tijd was het enige dat Momo in overvloed had.

Nadat de mannen lange tijd zo gezeten hadden, stond Nicola plotseling op en zei: 'Ik ga. Ik heb mijn goeie wil getoond door toch nog te komen. Maar nu zie je zelf Momo, hoe verstokt hij is. Waarom zou ik nog langer wachten?'

En hij maakte inderdaad aanstalten om te vertrekken.

‘Ja, maak dat je wegkomt!’ riep Nino hem na. ‘Je had niet eens hoeven komen. Ik sluit toch geen vrede met een misdadiger!’ Nicola draaide zich met een ruk om. Zijn gezicht was vuurrood van woede.

‘Wie is hier een misdadiger?’ vroeg hij dreigend en kwam weer terug. ‘Zeg dat nog eens als je durft!’

‘Zo vaak je maar wilt!’ schreeuwde Nino. ‘Je denkt wel dat niemand de waarheid recht in je gezicht durft te zeggen omdat je sterk bent en een grote mond hebt, maar ik, ik zeg het jou en ieder die het horen wil! Ja, kom maar op als je durft, en vermoord me maar, zoals je het al een keer van plan was!’

‘Had ik het maar gedaan!’ brulde Nicola en balde zijn vuist.

‘Maar nu zie je zelf Momo, hoe hij liegt of het gedrukt staat! Ik heb hem alleen maar in zijn kraag gegrepen en in de afvoergoot achter zijn hol gesmeten. Daar kan je nog niet eens een rat in verzuipen.’

Hij draaide zich weer naar Nino om en schreeuwde: ‘Jammer genoeg leef je ook nog, dat zien we toch!’

Een hele tijd vlogen de grofste beledigingen over en weer en Momo kon er geen wijs uit worden, waarover het nu eigenlijk ging en waarom die twee zo boos op elkaar waren. Maar langzamerhand bleek dat Nicola deze schanddaad begaan had, omdat Nino hem tevoren, in het bijzijn van een paar gasten, een oorvijs had verkocht. Maar dáárvoor had Nicola bijna geprobeerd het hele servies van Nino aan stukken te smijten.

‘Is helemaal niet waar!’ verdedigde Nicola zich verbitterd. ‘Eén kruik heb ik tegen de muur gegooid, en die had al een barst!’

‘Maar het was mijn kruik, versta je?’ wierp Nino tegen. ‘En je hebt niet het minste recht om zo iets te doen!’

Nicola was beslist van mening terecht gehandeld te hebben, omdat Nino hem in zijn eer als metselaar beledigd had.

‘Weet je wat hij van mij gezegd heeft?’ riep hij tegen Momo. ‘Hij heeft gezegd dat ik geen rechte muur kan bouwen, omdat ik dag en nacht dronken ben. En zelfs mijn overgrootvader zou al zo geweest zijn, die had meegebouwd aan de scheve toren van Pisa!’

‘Maar Nicola,’ antwoordde Nino, ‘dat was toch maar een grapje!’ ‘Leuke grap!’ gromde Nicola. ‘Om zoiets kan ik niet lachen.’

Maar het bleek dat Nino daarmee een andere grap van Nicola had terugbetaald. Op een morgen had er namelijk in knalrode letters op Nino’s deur gestaan: ‘Wie niets wordt, wordt waard.’ En dat vond Nino nu weer helemaal niet leuk.

Nu kibbelden ze een tijdje in volle ernst welke van de twee grappen de beste was geweest en schreeuwden tot ze weer echt nijdig waren. Maar plotseling hielden ze op.

Momo keek hen met grote ogen aan en met die blik wisten ze geen van beiden goed raad. Lachte ze hen in haar hart uit? Of was ze verdrietig? Aan haar gezicht kon je het niet zien. Maar de mannen hadden ineens het gevoel alsof ze zichzelf in een spiegel zagen en ze begonnen zich te schamen.

‘Goed,’ zei Nicola, ‘ik had dat misschien niet op je deur moeten schrijven, Nino. Ik zou het ook niet gedaan hebben, als je niet geweigerd had mij ook maar één glas wijn te schenken. Dat was tegen de wet, weet je dat wel? Want ik heb altijd betaald en je had geen reden om mij zo te behandelen.’

‘Nou en of!’ was Nino’s antwoord. ‘Herinner jij je het voorval met de Heilige Antonius dan niet meer? Ja, daar sta je nou! Je hebt me toen namelijk behoorlijk beduvelde en dat hoef ik niet te nemen.’

‘Ik jou?’ riep Nicola en sloeg met z’n vuist tegen z’n voorhoofd. ‘Het is juist andersom! Jij wilde mij beetnemen, het is je alleen niet gelukt!’

De zaak zat zo: In Nino’s cafeetje had een plaat aan de muur gehangen, die de Heilige Antonius voorstelde. Het was een kleurenplaat, die Nino eens uit een tijdschrift had geknipt en ingelijst.

Op een dag wilde Nicola deze plaat van Nino kopen – naar hij zei, omdat hij hem zo mooi vond. En Nino had Nicola door handig loven en bieden tenslotte zover gekregen dat hij voor de plaat zijn radiotoestel wilde geven.

Nino lachte in zijn vuistje, want natuurlijk kwam Nicola er bekaaid af. De zaak werd beklonken.

Maar nu bleek dat tussen de plaat en de kartonnen achterkant een bankbiljet zat, waar Nino niets van af wist. Nu was hij plotseling de bedrogene, en dat ergerde hem. Hij eiste onmiddellijk het geld van Nicola terug, omdat het niet bij de ruil behoord had. Dat weigerde Nicola en daarop wilde Nino hem niet meer schenken. Zo was de ruzie begonnen.

Toen de beide mannen zo tot het begin van de ruzie waren teruggegaan, zwegen ze een poosje.

Toen vroeg Nino: ‘Vertel me nu eens eerlijk, Nicola – wist je voor de ruil al van het geld af of niet?’

‘Nogal wiesde, anders had ik de ruil toch niet gedaan!’

‘Dan moet je toch toegeven, dat je mij bedrogen hebt!’

‘Hoezo? Wist je dan werkelijk niets van het geld af?’

‘Nee, op mijn erewoord!’

‘Nou, dan wilde jij mij toch bij de neus nemen. Hoe kon je anders in ruil voor dat stuk oud krantenpapier mijn radio afpikken, hè?’

‘En hoe wist jij van het geld af?’

‘Twee avonden daarvoor zag ik hoe een gast het erin stopte, als offer aan de Heilige Antonius.’

Nino beet zich op de lippen. ‘Was het veel?’

‘Niet meer en niet minder dan mijn radio waard was,’ zei Nicola.

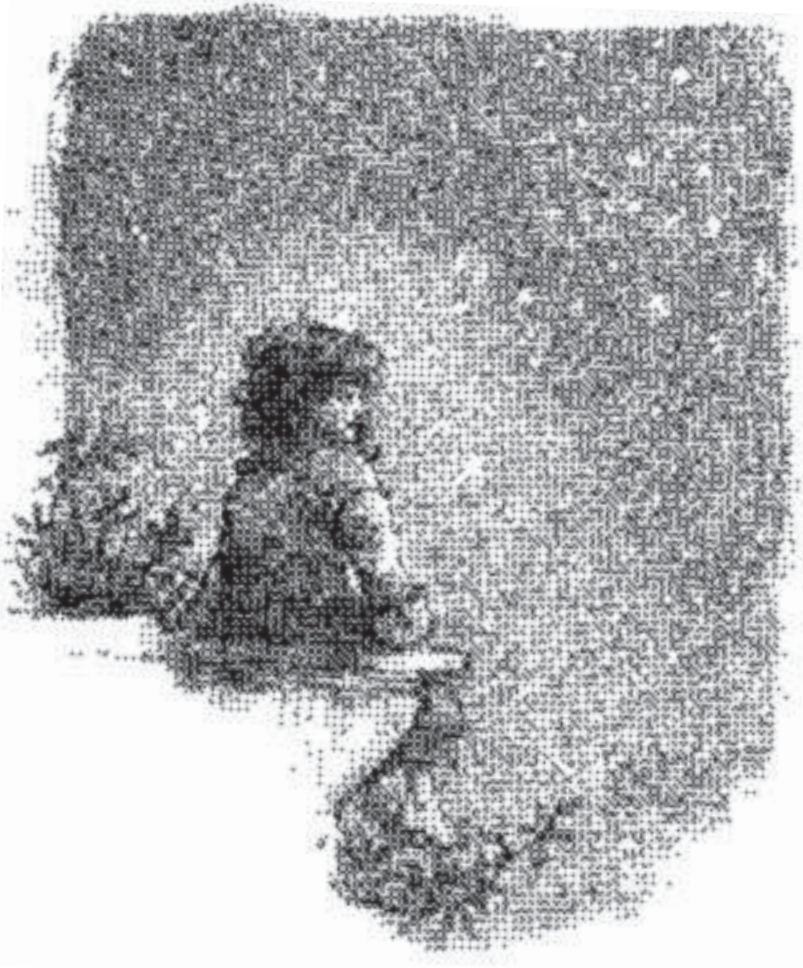
‘Dan gaat onze hele ruzie eigenlijk alleen maar om de Heilige Antonius die ik uit de krant had geknipt,’ zei Nino peinzend.

Nicola krabde zich achter de oren. ‘Eigenlijk wel. Je hebt gelijk,’ bromde hij, ‘je kunt hem met alle liefde terugkrijgen, Nino.’

‘Nee!’ antwoordde Nino waardig. ‘Geruild is geruild. We hebben onze hand erop gegeven!’

En plotseling begonnen ze allebei tegelijk te lachen. Ze klommen de stenen treden af, liepen over het met gras begroeide ronde plein op elkaar toe, omarmden elkaar en sloegen elkaar op de rug. Daarna namen ze allebei Momo bij de arm en zeiden: ‘Dank je wel!’

Toen ze even later vertrokken, zwaaide Momo hen nog lang uit. Ze was blij, dat haar beide vrienden het nu weer goed met elkaar konden vinden.

Op een andere keer bracht een jongetje haar zijn kanarie, die niet wilde zingen. Die opgave was heel wat moeilijker voor Momo. Ze moest een hele week naar hem luisteren, tot hij eindelijk weer begon te trillen en te jubelen.

Momo luisterde naar iedereen, de honden en katten, de krekels

en kikkers, ja zelfs naar de regen en de wind in de bomen. En alles sprak tot haar op zijn eigen wijze.

's Avonds, wanneer al haar vrienden naar huis waren, zat Momo vaak nog lang alleen in de grote, stenen rondte van het oude theater. Boven haar stond de fonkelende sterrenhemel en ze luisterde alleen maar naar de grote stilte.

Dan leek het net alsof ze middenin een grote oorschelp zat, die zich in de sterrenwereld te luisteren legde. En het was alsof ze een zachte en toch geweldige muziek hoorde, die een heel diepe indruk op haar maakte.

In zulke nachten had ze altijd bijzonder mooie dromen.

En wie nu nog altijd vindt dat luisteren niets bijzonders is, die moet maar eens proberen of hij het ook zo goed kan.

3 Een gespeelde storm en een echt onweer

Je begrijpt wel dat Momo bij het luisteren geen enkel verschil maakte tussen volwassenen en kinderen. Maar de kinderen gingen ook nog om een andere reden graag naar het oude amfitheater. Sinds Momo er was, konden ze er spelen als nooit tevoren. Ze verveelden zich gewoon geen ogenblik meer. Niet dat Momo nu zulke goede plannetjes bedacht. Nee, Momo was er alleen maar en speelde mee. En juist daardoor – hoe, dat weet je niet – maakten de kinderen zelf de beste plannetjes. Elke dag verzonden ze nieuwe spelletjes, het een nog mooier dan het ander.

Eens op een warme, benauwde dag, zaten tien, twaalf kinderen op de stenen treden op Momo te wachten, die er even tussenuit was, om in de omgeving rond te zwerven zoals ze wel vaker deed. Er hingen dikke, zwarte wolken aan de hemel. Waarschijnlijk zou het gauw gaan onweren.

‘Ik ga liever naar huis,’ zei een meisje dat een klein zusje bij zich had, ‘ik ben bang voor onweer.’

‘En thuis dan?’ vroeg een jongen, die een bril droeg, ‘ben je er thuis soms niet bang voor?’

‘Ja, ook,’ antwoordde het meisje.

‘Dan kun je net zo goed hier blijven,’ vond de jongen.

Het meisje haalde haar schouders op en knikte.

Na een poosje zei ze: ‘Maar misschien komt Momo wel helemaal niet.’

‘Nou en?’ mengde een jongen zich in het gesprek, die er wat verwaarloosd uit zag. ‘Daarom kunnen we toch wel iets spelen – ook zonder Momo.’

‘Goed, maar wat?’

‘Weet ik veel. Zo maar iets.’